

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

URAD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KEMIKALIJE

Kemijska varnost za vse: biocidi in dezinfekcija

VARNOST RAZKUŽIL ZA ZDRAVJE LJUDI IN OKOLJE

Petra Čebašek
Urad RS za kemikalije

Vsebina

- Kako vem, ali je neko razkužilo varno za zdravje ljudi ?
- Ali kdo preverja varnost razkužil za zdravje ljudi?
- Kako se preverja varnost razkužil za zdravje ljudi in okolje v Sloveniji in kakšne so zahteve?

Postopki odobritve biocidnih proizvodov

EU postopki: **ocenjevanje a. s.**

Odobritev a.s.

1. faza: Ocenjevanje in odobritev aktivnih snovi na ravni EU

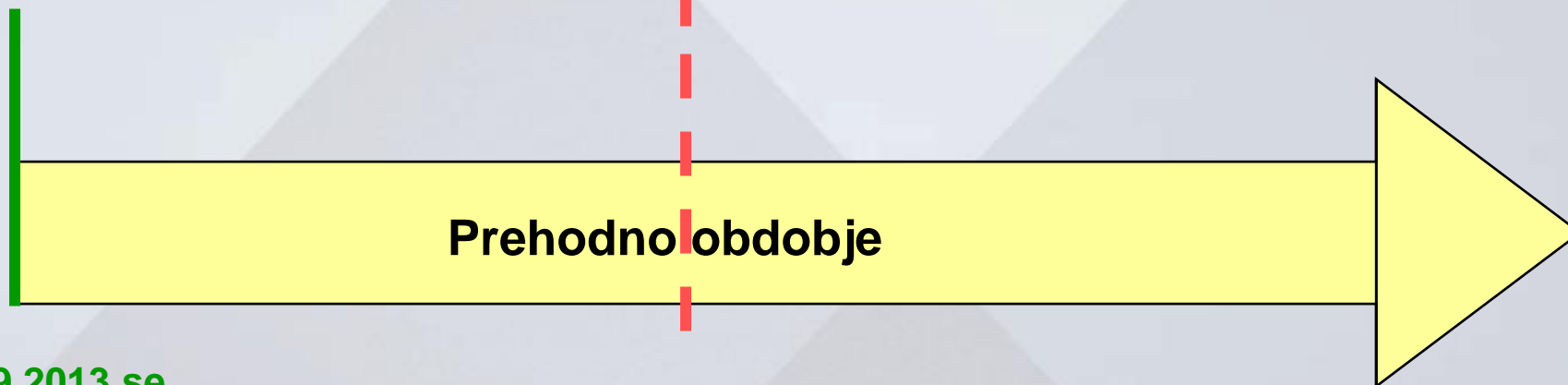
2. faza: Ocenjevanje biocidnih proizvodov, ki so dostopni na trgu

SI postopek v prehodnem obdobju:
priglasitev BP

EU postopki: **dovoljenja za BP**

od 1.9.2013 se
uporablja BPR

do 31.12.2024

Ocenjevanje in odobritev aktivnih snovi

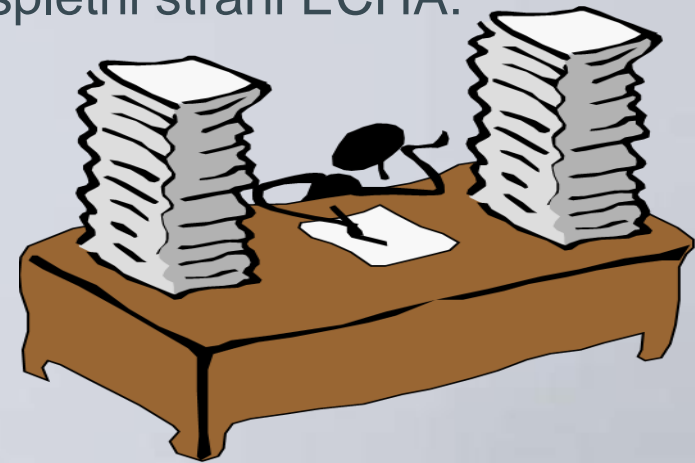
- aktivna snov mora biti odobrena, preden se lahko izda dovoljenje za biocidni proizvod, ki to snov vsebuje

- **Ocena na ravni EU:**

- enoten postopek za vse MS (zahteve po podatkih – **študije**), vse aktivne snovi v skladu z Uredbo EU št. 528/2012
- ena država izdela predlog ocene, ki ga posreduje ECHA
- ECHA koordinira uskladitev ocene z vsemi ostalimi državami članicami
- na podlagi mnenja o odobritvi Evropska komisija snov odobri za največ 10 let, možno podaljšanje
- pri oceni se uporabljajo merila za izključitev in nadomestitev
- povzetek stanja vlog za odobritev aktivne snovi / vrste izdelka na spletni strani ECHA:

[ECHA](#) > [Informacije o kemikalijah](#) > [Aktivne biocidne snovi](#)

ECHA - Evropska kemijska agencija: <https://echa.europa.eu/sl/home>

Informacije o aktivnih snoveh

echa.europa.eu/sl/information-on-chemicals/biocidal-active-substances?p_p_id=dissactivesubstances_WAR_dissactivesubstancesportlet&p_p_lifecycle=1&p_p_...

> Approval data

> Related authorised biocidal products

Išči

Clear all

Substance name	EC /List no	CAS no	Product-type	Approval start date	Approval end date	Evaluating competent authority	Approval/Assessment status	Related authorised biocidal products
Propan-1-ol Process related name (CLP) (sk): propanol	-; 200-746-9	71-23-8	PT01	01/05/2019	30/04/2029	Germany	Approved	
Propan-2-ol IUPAC name (CLP): propanolo	-; 200-661-7	67-63-0	PT01	01/07/2016	30/06/2026	Germany	Approved	4

Prikazujem 2 rezultata(e)(ov).

Export search results to:

XLS

CSV

XML

Informacije o aktivnih snoveh

Use of this information is subject to copyright laws and may require the permission of the owner of the information, as described in the [ECHA Legal Notice](#).

Active substance factsheet - Last updated: 06/11/2020

Propan-2-ol

EC number: -, 200-661-7 | CAS number: 67-63-0 | PT01

Active substance details

Approval data

Assessments

Print [+] open all [-] close all

[-] Amendment of active substance - Conclusion Date: 10/04/2019

Assessment information

Evaluating competent authority: European Commission

Assessment outcome: Successful

Conclusion date: 10/04/2019

Validity of approval

Start date: 01/07/2016

End date: 30/06/2026

Legal act: [\(EU\) 2015/407](#)

Documents

Assessment Reports

Assessment Report [1355-01_Assessment_Report.pdf](#) (en)

Study summaries (Document III-A)

Study summary [Data_001.pdf](#) (en)

Odobritev aktivnih snovi

- aktivne snovi, ki izpolnjujejo **merila za izključitev**, se načeloma **ne odobrijo**
- **izjema**, če so aktivne snovi morda potrebne zaradi **javnega zdravja** ali **javnega interesa**, ker ni alternativ
- **merila za izključitev** :
  - rakotvorne in mutagene snovi ter snovi, ki so strupene za razmnoževanje iz kategorije 1A ali 1B v skladu z uredbo CLP;
  - povzročitelje endokrinih motenj;
  - snovi, ki so obstojne, bioakumulativne in strupene (snovi PBT);
  - snovi, ki so zelo obstojne in zelo bioakumulativne (snovi vPvB).
- **aktivne snovi, ki so možne snovi za nadomestitev** (= snovi, ki vzbujajo posebno zaskrbljenost za javno zdravje ali okolje)
  - zagotoviti, da se sčasoma postopno opustijo in nadomestijo z ustrežnejšimi alternativami
  - aktivna snov se šteje za možno snov za nadomestitev, če je izpolnjeno katero koli od naslednjih meril:
    - ✓ razvrščena je kot povzročitelj preobčutljivosti dihal;
    - ✓ njene toksikološke referenčne vrednosti so bistveno nižje od zadevnih vrednosti pri večini odobrenih aktivnih snovi za enako vrsto proizvoda in uporabo;
    - ✓ izpolnjuje dve merili, na podlagi katerih jo je mogoče šteti za snov PBT;
    - ✓ vzbuja zaskrbljenost za zdravje ljudi ali živali in za okolje, tudi če se v zvezi z njo uporabljajo zelo omejevalni ukrepi za obvladovanje tveganja;
    - ✓ vsebuje velik delež neaktivnih izomerov ali nečistot
    - ✓ izpolnjuje vsaj eno od meril za izključitev

merila temeljijo na nevarnih lastnostih snovi v kombinaciji z uporabo

Ocenjevanje biocidnega proizvoda

Člen 19

Pogoji za izdajo dovoljenja

1. Za biocidni proizvod, ki ne izpolnjuje pogojev za poenostavljeni postopek za izdajo dovoljenja v skladu s členom 25, se dovoljenje izda, če izpolnjuje naslednje pogoje:

(a) aktivne snovi za zadevno vrsto proizvoda so odobrene in izpolnjeni so vsi pogoji, ki so določeni za te aktivne snovi;

(b) v skladu s splošnimi načeli za ocenjevanje dokumentacije o biocidnih proizvodih, določenimi v Prilogi VI, je ugotovljeno, da biocidni proizvod tedaj, ko se uporablja, kot je dovoljeno, in ob upoštevanju dejavnikov iz odstavka 2 tega člena izpolnjuje naslednja merila:

(i) je biocidni proizvod dovolj učinkovit;

(ii) biocidni proizvod nima nesprijemljivih učinkov na ciljne organizme, predvsem nesprijemljive odpornosti ali navzkrižne rezistence, oziroma pri vretenčarjih ne povzroča nepotrebnega trpljenja in bolečine;

(iii) biocidni proizvod sam po sebi ali zaradi njegovih ostankov nima takojšnjih ali zapoznelih nesprijemljivih učinkov na zdrave ljudi, vključno z ranljivimi skupinami, ali živali, bodisi neposredno ali prek pitne vode, hrane, krme, zraka ali prek drugih posrednih učinkov;

(iv) biocidni proizvod sam po sebi ali zaradi svojih ostankov nima nesprijemljivih učinkov na okolje, pri čemer je treba predvsem upoštevati naslednje:

— usodo in porazdelitev biocidnega proizvoda v okolju,

— onesnaženje površinskih voda (vključno s somornico in morsko vodo), podtalnice in pitne vode, zraka in tal, ob upoštevanju lokacij, oddaljenih od kraja njegove uporabe zaradi prenosa v okolju na velike razdalje,

— vpliv biocidnega proizvoda na neciljne organizme,

— vpliv biocidnega proizvoda na biotsko raznovrstnost in ekosistem;

(d) fizikalne in kemijske lastnosti biocidnega proizvoda so določene in sprejemljive za primerno uporabo in prevoz proizvoda;

UREDBA (EU) št. 528/2012
EVROPSKEGA
PARLAMENTA IN
SVETA z dne 22.
maja 2012 o
dostopnosti na
trgu in uporabi
biocidnih
proizvodov
(Uredba BPR)

Ocenjevanje biocidnega proizvoda

- **oceni se aktivna snov v proizvodu**
- v biocidnem proizvodu so lahko samo viri aktivnih snovi, ki so bili ocenjeni v postopku odobritve aktivne snovi ali ekvivaletni viri
- pregledajo se vse ostale sestavine proizvoda: **identifikacija skrb vzbujajočih snovi** (= sestavine proizvoda, ki prispevajo k razvrstitvi proizvoda)

Ocena tveganja aktivne snovi za zdravje ljudi in okolje (Uredba BPR):

- ✓ **določanje nevarnosti** = je ugotavljanje neželenih učinkov, ki jih biocidni proizvod (aktivna snov) lahko povzroči zaradi svojih lastnosti,
- ✓ **ocena razmerja med odmerkom (koncentracijo) in odzivom (učinkom)** = je ocena razmerja med odmerkom ali stopnjo izpostavljenosti aktivne snovi ali skrb vzbujajoče snovi v biocidnem proizvodu ter resnostjo učinka,
- ✓ **ocena izpostavljenosti** = je opis emisij, poti in hitrosti prehajanja aktivne snovi ali skrb vzbujajoče snovi v biocidnem proizvodu ter njene preobrazbe ali razgradnje, da se oceni razmerje med koncentracijo in odmerki, ki so jim ali so jim lahko izpostavljene populacije ljudi, živali ali ekosistemi,
- ✓ **ocena tveganja** = je ocena pojava in resnosti neželenih učinkov, za katere obstaja verjetnost, da bi se pojavili pri populaciji ljudi, živali ali v ekosistemih zaradi dejanske ali predvidene izpostavljenosti aktivni snovi ali skrb vzbujajoči snovi v biocidnem proizvodu.

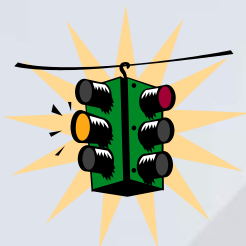
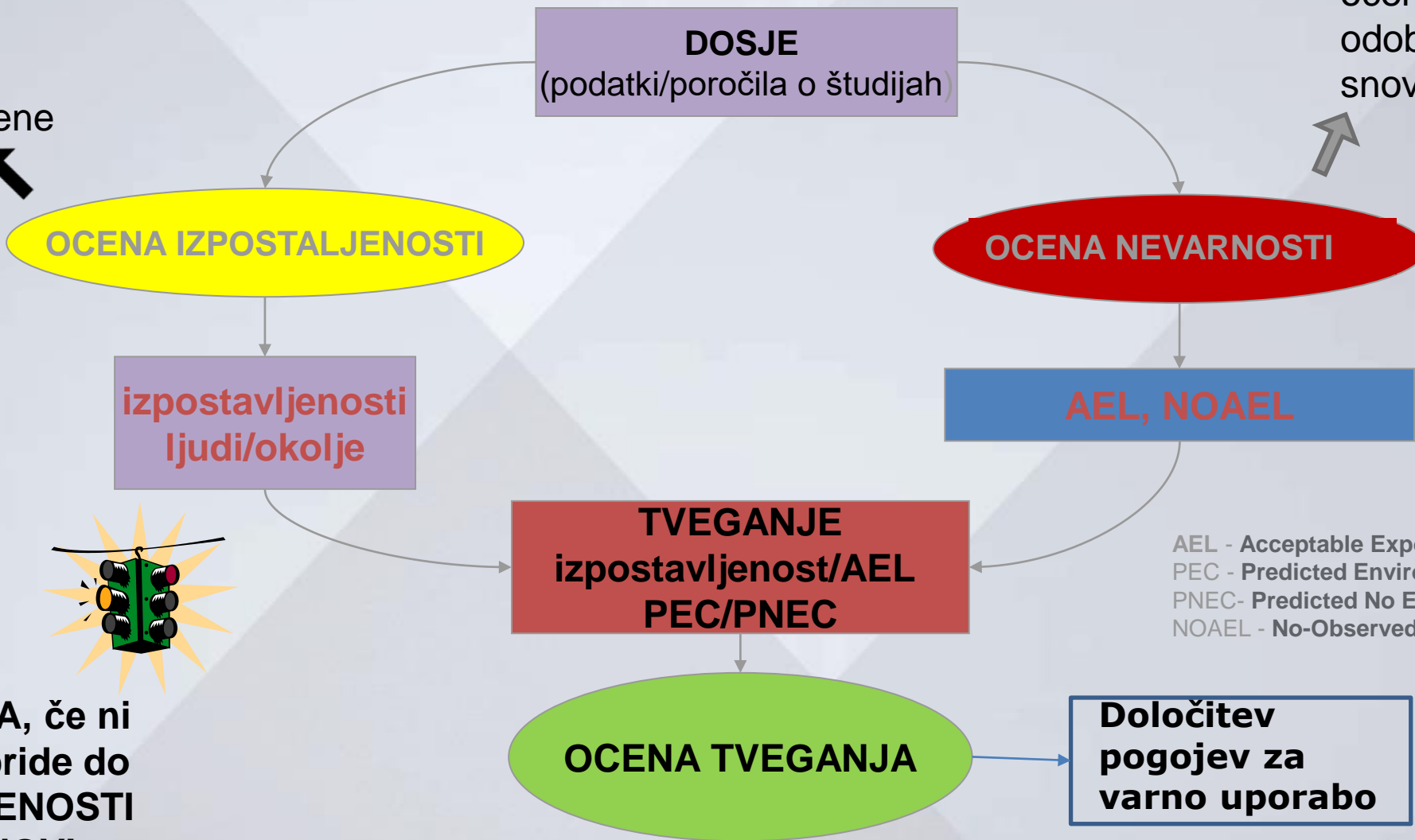

Ocena tveganja aktivne snovi

Lista zaključkov (LOEP = List of endpoints): del ocene v postopku odobritve aktivne snovi

Ocena v postopku ocenjevanja proizvoda, na podlagi predvidene uporabe

NI TVEGANJA, če ni oziroma ne pride do IZPOSTAVLJENOSTI nevarni SNOVI.

AEL - Acceptable Exposure Levels
PEC - Predicted Environmental Concentrations
PNEC - Predicted No Effect Concentration
NOAEL - No-Observed-Adverse-Effect Level

PRIMER: ocena tveganja pri uporabi Razkužila s propan-2-olom

Ali je razkužilo varno za uporabo?

Ali je tveganje za zdravje ljudi obvladljivo?

Ime in vrsta proizvoda	Razkužilo s propan-2-olom, vrsta biocidnega proizvoda 1
Opis uporabe	Dezinfekcijsko sredstvo za roke s propan-2-olom, gel za higiensko razkuževanje rok brez spiranja (handrub) in kirurško dezinfekcijo rok
Področje uporabe	Zdravstvo, na institucionalnem, industrijskem, gospodinjskem in veterinarskem področju, pa tudi na področju hrane in krme (kuhinje, restavracije, trgovine, mesarije itd.)
Metoda uporabe	Higienska dezinfekcija roke in kirurška dezinfekcija roke z gelom
Odmerek in pogostost uporabe	3 ml proizvoda, kontaktni čas 30 sekund
Vrsta uporabnika	Poklicna uporaba
Vsebnost aktivne snovi	propan-2-ol: 63,1 %

PRIMER: Ocena tveganja za **zdravje ljudi** pri uporabi Razkužila s propan-2-olom

✓ Ocena učinkov aktivne snovi 2- propanol (LOEP)

Referenčne vrednosti za aktivno snov

Propan-2-ol	Vrednost	Študija	Varnostni faktor
AEL _{acute/medium/long-term} Nepoklicni uporabniki	10.7 mg/kg bw/d (31.25 ppm za 8 h/d)	Prostovoljci	6,4
AEL _{acute/medium/long-term} Poklicni uporabniki	17.9 mg/kg bw/d (52.6 ppm za 8 h/d)	Prostovoljci	3,8

PRIMER: Razkužilo s propan-2-olom

✓ **Ocena učinkov proizvoda na zdravje ljudi** (razvstitev proizvoda glede na nevarne lastnosti)

Jedkost in draženje kože	Ni jedko ali dražilno za kožo. Ponavljajoča izpostavljenost lahko povzroči suhost kože ali razpoke. Označevanje z EU066 je obvezno.
Draženje oči	Povzroča hudo draženje oči (H319)
Draženje dihalnih poti	Ne draži dihal
Preobčutljivost kože	Ne povzroča preobčutljivosti kože
Akutna oralna toksičnost	Ni akutno oralno toksičen
Akutna toksičnost pri vdihavanju	Ni akutno toksičen pri vdihavanju
Akutna toksičnost za kožo	Ni akutne toksičnosti za kožo

Dermalna absorpcija: 0.85 mg/cm²/h

Ostale informacije: Glede na lastnosti aktivne snovi je tudi BP razvrščen v STOT SE 3, H336 (lahko povzroči zaspanost ali omotico).

PRIMER: Ocena izpostavljenosti ljudi Razkužilu s propan-2-olom

- **Scenarij izpostavljenosti:**

- primarna izpostavljenost poklicnega uporabnika zaradi razkuževanja rok (brez spiranja) z razkužilom na osnovi alkohola v obliki proizvoda za takojšnjo uporabo v naravno prezračevanih prostorih, npr. bolniški sobi v bolnišnici
- sekundarna izpostavljenost navzočega, ki je prisoten v bolniški sobi, kjer se izvaja dezinfekcija rok

Primarna izpostavljenost (= izpostavljenost uporabnika)

- ❖ **Dermalna izpostavljenost:**

- izpostavljenost kože je omejena na čas, ko razkužilo ostane v rokah
- za realen najslabši možen scenarij izračuna izpostavljenosti se upošteva celotna uporabljena količina biocidnega proizvoda (3 ml)

- ❖ **Inhalacijska izpostavljenost**

- izpostavljenost hlapom se pojavi v fazi nanosa zaradi visokega parnega tlaka aktivne snovi propan-2-ol (30 ° C, temperatura kože)

PRIMER: Ocena izpostavljenosti ljudi Razkužilu s propan-2-olom

- **Primarna izpostavljenost**

- ❖ **Izpostavljenost oči**

- razkužilo se nanese na roke z uporabo pumpice pod višino oči, tako da ni pričakovati izpostavljenosti oči
- tekočina za nanašanje hitro izhlapi in na koži ni ostankov za morebiten stik z očmi

- **Sekundarna izpostavljenost (= izpostavljenost poklicnega navzočega, ki se pri uporabi razkužila nahaja v istem prostoru)**

- možno je, da pride do vdihavanja poklicnega navzočega, ki je prisoten v bolniški sobi, kjer se izvaja razkuževanje rok
- izpostavljenost navzočega vdihavanju bo enaka ali manjša kot pri tistemu, ki si roke razkužuje

PRIMER: Razkužilo s propan-2-olom

Parametri za izračun izpostavljenosti

Podrobnosti scenarija	
Parametri	Vrednosti
Koncentracija a.s. propan-2-ol v BP	63.1 % (w/w)
Gostota BP	0.878 g/cm ³
Število razkuževanj rok v enem dnevu	25
Volumen BP na eno uporabo	9.52 ml (najslabši scenarij)
Površina obeh rok	820 cm ²
Temperatura (rok)	30 °C
ConsExpo Web* parameters	
Volumen sobe	80 m ³
Hitrost prezračevanja	1.5 / h
Trajanje izhlapevanja	2.39 min (143.65 s*)
Koncentracija a.s. propan-2-ola v BP (Volumen BP x gostota)	8.36 g
Trajanje emisij	10 min**
Način sproščanja	Constant rate'

* izračunan čas izhlapevanja pri 30 ° C v skladu s priporočilom HEAdhoc št. 9

** v skladu s priporočilom HEAdhoc št. 9

Izračun dermalne in inhalacijske izpostavljenosti

Aktivna snov propan-2-ol	
Ocenjena zunanja inh. Izp. [mg/m ³]	Ocenjena zunanja dermalna izp. [mg/day]
28.140	131856.28

Pri izračunu **systemske izpostavljenosti** se upošteva:

- absorpcija snovi v telo,
- telesna teža (60 kg),
- enote!

PRIMER: Ocena tveganja za **zdravje ljudi** pri uporabi Razkužila s propan-2-olom

- **karakterizacija tveganja za sistemske učinke propan-2-ola** : celotna notranja obremenitev telesa (sistemska izpostavljenost) se primerja z referenčno vrednostjo (AEL)
- kvantitativna opredelitev tveganja za poklicne uporabnike upošteva dermalno izpostavljenost in izpostavljenost preko inhalacije propan-2-olu, ki je posledica uporabe biocidnega proizvoda

Scenarij	AEL _{long-term} mg/kg bw/d	Ocenjen vnos preko inhalacije mg/kg bw/d	Ocenjen vnos preko kože mg/kg bw/d	Ocenjena sistemska izpostavljenost mg/kg bw/d	Izpostavljenost/AEL razmerje %	Sprejemljivost (da/ne)
Razkuževanje rok	17.9	4.69	11.59	16.28	90.94	da

**TVEGANJE
OBVLJADLJIVO**

PRIMER: Ocena tveganja ljudi pri uporabi Razkužila s propan-2-olom

- Ocena tveganja za lokalne učinke**

Uporaba, scenarij	Koncentracija BP (max.)	Lokalni učinki v skladu s C&L	Kategorija nevarnosti	Pogostost in trajanje izpostavljenosti [dan]	Potencialna stopnja izpostavljenosti sluznic (npr. oči)	RMM & PPE	Sprejemljivost
Razkuževanje rok	RTU (63,1 % (w/w) a.s.)	Povzročča hudo draženje oči, H319 EUH066	Nizka	25 na dan trajanje dermalne izpostavljenosti: 1 min na opravilo	stik z očmi ni pričakovan, predvidena dermalna izpostavljenost (roke)	Označevanje: "Preprečiti stik z očmi." Dobra praksa poklicne higiene	da

PRIMER: Ocena tveganja za okolje Razkužila s propan-2-olom

- ocena nevarnosti aktivne snovi za okolje in določitev referenčnih vrednosti - glej LOEP propan-2- ol
- **Izpostavljenost okolja** – usoda in obnašanje aktivne snovi v okolju:
  - na podlagi FI- KEM lastnosti a.s.: propan-2- ol je odporen na hidrolizo, ni dostopen za neposredno fotodegradacijo na sončni svetlobi, hitro biološko razgradljiv, zmerno hlapljiv, v ozračju prisoten propan-2-ol reagira s foto-kemijsko proizvedenimi radikali OH in NO₃, razpolovni čas 3.1 dni, zelo visoka giblivosť propan-2-ola v tleh in zelo majhen potencial geoakumulacije
- predpostavi se, da se 90% aktivne snovi spusti v zrak in 10% a.s. gre v vodo
- **Izračun koncentracij v različnih predelih okolja:**

PEC _{STP}	PEC _{water}	PEC _{sed}	PEC _{soil}	PEC _{GW}	PEC _{air}
[µg/L]	[µg/L]	[µg/kg _{wwt}]	[µg/kg _{wwt}]	[µg/L]	[mg/m ³]
37.5	3.75	3.2	0.18	1.05	0.0015

- **Karakterizacija tveganja za površinske vode:**

	Izpostavljenost	PEC [µg/L]	PNEC [µg/L]	PEC/PNEC
Razkuževanje rok	preko čistilne naprave v površinske vode	3.75	2820	0.001

Tveganje za površinske vode je obvladljivo

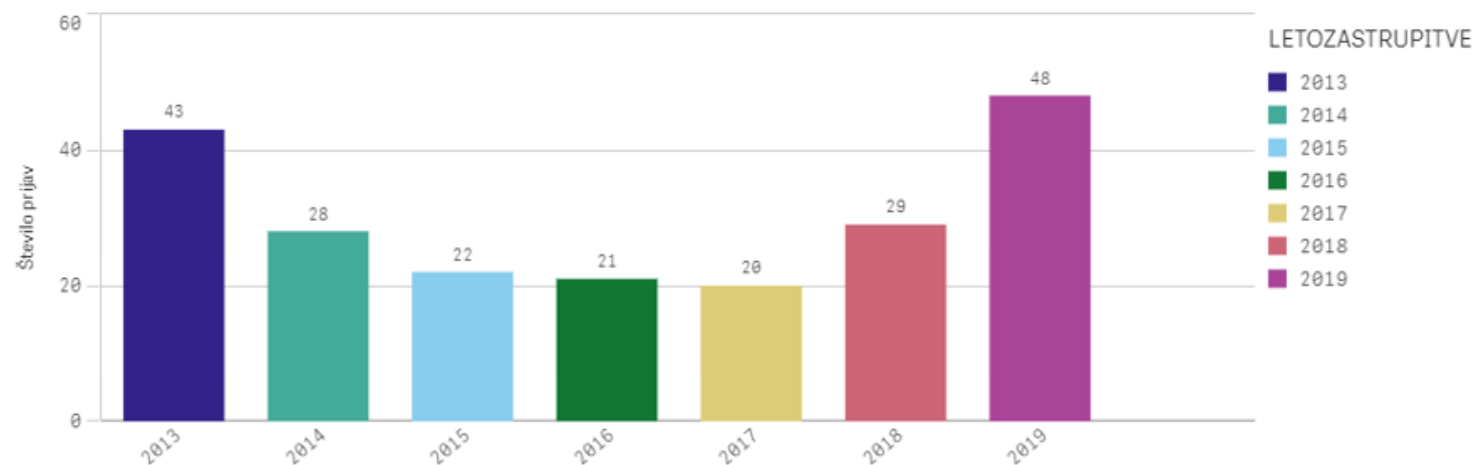

Zastrupitve z biocidi

Število zastrupitev in izpostav biocidom po letih od 2013 do 2019

Število zastrupitev po letih

- podatki **Centra za zastrupitve**, ki vodi Register za zastrupitve RS
- od leta 2013 do leta 2019 vpisanih 10210 zastrupitev oz. izpostav strupom (4430 prijav zastrupitev in 5780 klicev v 24-urno toksikološko službo Centra za zastrupitve)

Pregled izpostav in zastrupitev z biocidi po skupinah biocidov od leta 2013 do leta 2019

Skupina biocidov	2013 (n=1525)	2014 (n=1419)	2015 (n=1117)	2016 (n=1315)	2017 (n=1208)	2018 (n=1511)	2019 (n=2120)	SKUPAJ
biocidni pripravki za človekovo osebno higieno	7	4	5	4	7	3	15	45

Zastrupitve z biocidi

Pregled aktivnih snovi v biocidnih pripravkih, ki so jim bili bolniki izpostavljeni ali so bili z njimi zastrupljeni (2013-2019)

Biocidni pripravki za človekovo osebno higieno		
	etanol	9
	etanol ; bifenil-2-ol	1
	etanol ; propan-1-ol	6
	etanol ; propan-2-ol	1
	etanol 96%	1
	etanol 96% ; 1-propanol	1
	<u>kvarterne amonijeve spojine, benzil-C12-16-alkildimetil kloridi</u>	2
	ni podatka (neznana aktivna snov)	20
	propan-1-ol ; propan-2-ol	1
	propan-2-ol	1
	<u>triklosan</u>	2

Resnost zastrupitev z biocidi oz. izpostavljenosti biocidom (2013-2019)

Rastnost zastrupitve	Število bolnikov
Smrtna zastrupitev	1 (etanol + razkužilo; zloraba)
Huda zastrupitev	1 (<u>bromadiolon</u> , poskus samomora)
Zmerna zastrupitev	9
Blaga zastrupitev	67
Izpostavljenost brez znakov zastrupitve	91
Ocena resnosti ni bila možna	43

Vir podatkov: Center za zastrupitve